

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – SSO Wojciech Paluch

Protokolant: st. sekr. sądowy Dorota Lichočka

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2018 r. w Tarnobrzegu

na rozprawie

sprawy **J. B. Firma (...)** w S.

z udziałem W. F. i J. W. (1)

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

o ustalenie nieistnienia obowiązku podlegania ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu

na skutek **J. B. Firma (...)** w S.

od **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

z dnia 27 kwietnia 2017 r. nr (...)

oraz od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

z dnia 27 kwietnia 2017 r. nr (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala, iż W. F. nie podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach: 8.03.2013 r.-11.03.2013 r., 8.07.2013 r.-26.07.2013 r., 19.10.2013 r.-15.11.2013 r., 24.03.2014 r.-28.03.2014 r., 1.12.2014 r.-12.12.2014 r., 13.07.2015 r.-24.07.2015 r. u płatnika składek J. B. Firma (...),

II. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala, iż J. W. (1) nie podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach: 23.12.2013 r.-30.12.2013 r., 20.01.2014 r.-29.01.2014 r. u płatnika składek J. B. Firma (...),

III. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na rzecz J. B. kwotę 360 zł (słownie: trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 16 stycznia 2018 r.

Decyzją z dnia 27 kwietnia 2017 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. powołując się na treść art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 13 pkt 2, art. 18 ust. 1 i 3, art. 20 ust. 1, art. 36 ust. 1, 2, 4, 11, art. 38 ust. 1 i art. 68 ust. 1 lit. a i c ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 81 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2016r. poz. 1793 z późn. zm.) stwierdził, że W. F. jako zleceniobiorca u płatnika składek J. B. – Firma (...) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach od 8 marca 2013 r. do 11 marca 2013 r., od 8 lipca 2013 r. do 26 lipca 2013 r., od 19 października 2013 r. do 15 listopada 2013 r., od 24 marca 2014 r. do 28 marca 2014 r., od 1 grudnia 2014 r. do 12 grudnia 2014 r., od 13 lipca 2015 r. do 24 lipca 2015 r. i ustalił podstawę wymiaru składek.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że ze zgromadzonego w toku kontroli materiału dowodowego wynika, że płatnik składek zawarł w latach 2013r. – 2015 r. z W. F. umowę nazwaną przez strony umową o dzieło w poniższym okresie:

- z tytułu wykonywania umowy o dzieło nr (...) w zakresie - demontaż suwnicy na (...) Odlewnia, umowę zawarto w dniu 7 marca 2013r. Termin rozpoczęcia dzieła strony ustaliły na 8 marca 2013r., a termin ukończenia dzieła na dzień 11 marca 2013r. Za wykonanie dzieła wykonawca osiągnął przychód w dniu 12.03.2013 w kwocie brutto 2000zł.

- z tytułu wykonywania umowy o dzieło nr (...) w zakresie - demontaż kół ze skasowanych pojazdów w ilości 500 sztuk, umowę zawarto w dniu 8 lipca 2013r. Termin rozpoczęcia dzieła strony ustaliły na 8 lipca 2013r., a termin ukończenia dzieła na dzień 26 lipca 2013r. Za wykonanie dzieła wykonawca osiągnął przychód w dniu 26 lipca 2013 w kwocie brutto 2000 zł;

- z tytułu wykonywania umowy o dzieło nr (...) w zakresie - oczyszczanie z siarki i wełny mineralnej 4 sztuk cystern kolejowych, umowę zawarto w dniu 18 października 2013r. Termin rozpoczęcia dzieła strony ustaliły na 19 października 2013r., a termin ukończenia dzieła na dzień 15 listopada 2013r. Za wykonanie dzieła wykonawca osiągnął przychód w dniu 15.11.2013 w kwocie brutto 800zł;

- z tytułu wykonywania umowy o dzieło nr (...) w zakresie - demontażu kół ze skasowanych pojazdów 200 sztuk, umowę zawarto w dniu 20 marca 2014r. Termin rozpoczęcia dzieła strony ustaliły na 24 marca 2014r., a termin ukończenia dzieła na dzień 28 marca 2014r. Za wykonanie dzieła wykonawca osiągnął przychód w dniu 28 marca 2014 w kwocie brutto 800zł;

- z tytułu wykonywania umowy o dzieło nr (...) w zakresie - demontaż trzech skasowanych pojazdów. W/w umowę zawarto w dniu 01 grudnia 2014r. Termin rozpoczęcia dzieła strony ustaliły na 1 grudnia 2014r., a termin ukończenia dzieła na dzień 12 grudnia 2014r. Za wykonanie dzieła wykonawca osiągnął przychód w dniu 12 grudnia 2014 w kwocie brutto 600zł;

- z tytułu wykonywania umowy o dzieło nr (...) w zakresie - demontaż trzech skasowanych pojazdów, umowę zawarto w dniu 13 lipca 2015r. Termin rozpoczęcia dzieła strony ustaliły na 13 lipca 2015r., a termin ukończenia dzieła na dzień 24 lipca 2015r. Za wykonanie dzieła wykonawca osiągnął przychód w dniu 24 lipca 2015 w kwocie brutto 700zł.

Organ rentowy odnosząc się do opisu wykonywanych przez ubezpieczonego czynności zgodnych z zawartymi umowami nazwanymi przez płatnika umowa "o dzieło" wskazał, iż cechy ww. umów pozwalają je zakwalifikować jako umowy o świadczenie usług do których stosuje się przepisy o zleceniu. Umowy oraz sposób ich realizacji wskazuje, że ich przedmiotem jest wykonywanie określonych prac. Celem umowy było wykonanie powtarzalnych czynności, które nie prowadziły do powstania odrębnego samodzielnego dzieła, a polegały na starannym działaniu, starannym wykonaniu zleconych prac. W ocenie ZUS, nie można było uznać za umowę o dzieło, której istota sprowadzała się przepalenia/

demontażu skasowanych pojazdów lub innych urządzeń przeznaczonych na złom. W wyniku pracy ubezpieczonego nie doszło ani do wytworzenia nowego dzieła ani do jego przetworzenia do postaci w jakiej dotychczas nie istniało.

W konsekwencji organ rentowy powołując się na przepis art. 627 k.c. stwierdził, iż przedmiotem spornych umów było wykonanie określonych czynności a nie osiągnięcie zamierzonego skutku. Zakład Ubezpieczeń Społecznych dodał, iż z tytułu zawartej umowy zlecenia płatnik składek nie dokonał zgłoszenia W. F. do ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych i wypadkowego w wyżej wskazanym okresie.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył J. B. – Firma (...), który zaskarżył w całości decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i wniósł o jej zmianę poprzez uznanie, że W. F. wykonując na rzecz Firmy (...) J. B. czynności na podstawie umowy o dzieło nie podlegał obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu. Skarżący podkreślił, iż W. F. wykonywał na rzecz firmy (...) czynności polegające na demontażu suwnicy w (...) Odlewnia, demontażu kół ze skasowanych pojazdów w ilości 700 sztuk, oczyszczenie z siarki i wełny z 4 cystern kolejowych, demontaż pojazdów. Powołując się w tym zakresie na orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, odwołujący wskazał, iż czynności związane z demontażem urządzeń (samochody i suwnice) odbywały się przy użyciu jego własnego specjalistycznego sprzętu a w konsekwencji tej pracy, powstał nowy produkt min. złom stalowy o odpowiednich parametrach przeznaczony dla dalszego odbiorcy oraz inne materiały.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Dodał, iż przedmiotem zawartych umów nie był z góry określony samoistny materialny rezultat, który można zweryfikować i poddać sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych. W ocenie organu rentowego, zgodnym zamiarem stron było dokonanie przez W. F. w ramach każdej z umów określonych czynności faktycznych (demontażu urządzeń czyszczeniu), których wykonywanie, jeśli nawet zmierzało do osiągnięcia jakiegoś rezultatu, to rezultat ten pozostawał poza zakresem zobowiązania samego W. F.. ZUS zaznaczył również, iż działania podejmowane przez W. F. nie miały waloru indywidualnego, intelektualnego przejawu myśli twórczej a jego praca miała charakter powtarzalny i stanowiła element pewnego ciągu czynności, polegającej na m.in. zbieraniu odpadów innych niż niebezpieczne, demontażu wyrobów zużytych, a także odzyskiwanie surowców z materiałów segregowanych.

Decyzją z dnia 27 kwietnia 2017 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. powołując się na treść art. 83 ust. 1 pkt 1

i 3 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 13 pkt 2, art. 18 ust. 1 i 3, art. 20 ust. 1, art. 36 ust. 1, 2, 4, 11, art. 38 ust. 1 i art. 68 ust. 1 lit. a i c ustawy z dnia 13 października 1998r.

o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 81 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2016r. poz. 1793 z późn. zm.) stwierdził, że J. W. (1) jako zleceniobiorca u płatnika składek J. B. – Firma (...) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach 23 grudnia 2013 r. do 30 grudnia 2013 r. i od 20 stycznia 2014 r. do 29 stycznia 2014 r. i ustalił podstawę wymiaru składek.

W uzasadnieniu do wydanej decyzji organ rentowy wskazał, że ze zgromadzonego w toku kontroli materiału dowodowego wynika, że płatnik składek zawarł w latach 2013r. – 2015 r. z J. W. (1) umowę nazwaną przez strony umową o dzieło w poniższym okresie:

- z tytułu wykonywania umowy o dzieło nr (...) w zakresie – załadunku 60 ton złomu w kontenery w dniach 23 grudnia 2013 r. do 30 grudnia 2013 r. Za wykonanie dzieła wykonawca osiągnął przychód w dniu 30.12.2013 r. 31.05.2013r. w kwocie brutto 400 zł;

-- z tytułu wykonywania umowy o dzieło nr (...) w zakresie – demontażu 3 skasowanych pojazdów Termin rozpoczęcia dzieła strony ustaliły na 20 stycznia 2014 r. a termin zakończenia na dzień 29 stycznia 2014 r. Za wykonanie dzieła wykonawca osiągnął przychód w dniu 29 stycznia 2014 r. w kwocie brutto 500 zł.

Dalej organ rentowy uzasadniał, że do opisu wykonywanych przez J. W. (1) czynności zgodnych z zawartą umową nazwaną przez płatnika umową „o dzieło” wskazać należało, iż cechy ww. umowy pozwalają ją zakwalifikować jako

umowę o świadczenie usług, do których stosuje się przepisy o zleceniu. ZUS dodał, że zgodnie z zawartą umową prace powierzone ubezpieczonemu polegały na czynnościach powtarzalnych, które nie prowadziły do powstania odrębnego dzieła, a polegały na starannym działaniu. Zdaniem organu rentowego nie można było uznać za umowę o dzieło, której istota sprowadzała się do demontażu skasowanych pojazdów czy załadunku złomu w kontenery. W wyniku pracy ubezpieczonego nie doszło ani do wytworzenia nowego dzieła ani do jego przetworzenia do postaci w jakiej dotychczas istniało. W konsekwencji organ rentowy powołując się na przepis art. 627 k.c. stwierdził, iż przedmiotem spornych umów było wykonanie określonych czynności a nie osiągnięcie zamierzonego skutku. Zakład Ubezpieczeń Społecznych dodał, iż z tytułu zawartej umowy zlecenia płatnik składek nie dokonał zgłoszenia J. W. (1) do ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych i wypadkowego w wyżej wskazanym okresie.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył J. B. – Firma (...), który zaskarżył w całości decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i wniósł o jej zmianę poprzez uznanie, że J. W. (1) wykonując na rzecz Firmy (...) J. B. czynności na podstawie umowy o dzieło nie podlegał obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu. W uzasadnieniu podkreślił, że J. W. (1) wykonał na rzecz firmy (...) czynności polegające na załadunku 60 Mg złomu w kontenery oraz demontaż 3 skasowanych pojazdów na podstawie umowy o dzieło. Powołując się w tym zakresie na orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, odwołujący wskazał, iż załadunek 60 ton złomu do kontenera przy użyciu specjalistycznego sprzętu jest umową rezultatu możliwą do zweryfikowania po jej zakończeniu. Podobnie odwołujący podkreślił było w przypadku demontażu pojazdów wymagającej specjalistycznej wiedzy w zakresie rozbiórki, właściwej segregacji części.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Dodał, iż przedmiotem zawartych umów nie był z góry określony samoistny materialny rezultat, który można zweryfikować i poddać sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych. W ocenie organu rentowego, zgodnym zamiarem stron było dokonanie przez J. W. (1) w ramach każdej z umów określonych czynności faktycznych (załadunku demontażu), których wykonywanie, jeśli nawet zmierzało do osiągnięcia jakiegoś rezultatu, to rezultat ten pozostawał poza zakresem zobowiązania samego J. W. (1). ZUS zaznaczył również, iż działania podejmowane przez J. W. (1) nie miały waloru indywidualnego, intelektualnego przejawu myśli twórczej a jego praca miała charakter powtarzalny i stanowiła element pewnego ciągu czynności, polegającej na m.in. zbieraniu odpadów innych niż niebezpieczne, demontażu wyrobów zużytych, a także odzyskiwanie surowców z materiałów segregowanych.

Postanowieniem z dnia 7 listopada 2017 r. Sąd połączył sprawę sygn. akt III U 472/17 do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą sygn. akt III U 452/17.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił i zważył, co następuje:

J. B. od 1990 roku prowadzi działalność gospodarczą, zajmując się przerobem złomu i surowców wtórnych. J. B. zatrudnia 8-9 osób na umowę o pracę. Jedna z tych osób zajmuje stanowisko umysłowe, pozostali to pracownicy fizyczni. Pracują oni stale w siedzibie firmy. Jeżeli występowało duże spiętrzenie robót do przepalenia złomu i jego pracownicy nie byli w stanie złomu przerobić, to zawierał umowy o dzieło z innymi osobami. Firma (...) ma zawarte nadto umowę z Hutą (...) na dostarczanie określonej ilości złomu w konkretnych terminach.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. w dniach: 7.12.2016 r. - 9.12.2016r., 13.12.2016r., 16.12.2016r., 19.12.2016r. - 21.12.2016 r., 29.12.2016r. - 30.12.2016r., 2.01.2017r. przeprowadził kontrolę u odwołującego się. Celem kontroli było zbadanie prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany był Zakład oraz zgłaszanie do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, ustalanie uprawnień do świadczeń z tytułu ubezpieczeń społecznych i wypłacanie tych świadczeń oraz dokonywanie rozliczeń

z tego tytułu, prawidłowość i terminowość opracowywania wniosków o świadczenie emerytalne i rentowe, wystawianie zaświadczeń lub zgłaszanie danych dla celów ubezpieczeń społecznych.

Płatnik składek Firma (...) J. B., zawarł z W. F. następujące umowy o dzieło: nr (...) w zakresie - demontaż suwnicy na (...) Odlewnia, umowę zawarto w dniu 7 marca 2013r. Termin rozpoczęcia dzieła strony ustaliły na 8 marca 2013r., a termin ukończenia dzieła na dzień 11 marca 2013r. Za wykonanie dzieła wykonawca osiągnął przychód w dniu 12.03.2013 w kwocie brutto 20000zł: umowę nr (...) w zakresie - demontaż kół ze skasowanych pojazdów w ilości 500 sztuk, umowę zawarto w dniu 8 lipca 2013r. Termin rozpoczęcia dzieła strony ustaliły na 8 lipca 2013r., a termin ukończenia dzieła na dzień 26 lipca 2013r. Za wykonanie dzieła wykonawca osiągnął przychód w dniu 26 lipca 2013 w kwocie brutto 2000 zł: umowę nr (...) w zakresie - oczyszczanie z siarki i wełny mineralnej 4 sztuk cystern kolejowych, umowę zawarto w dniu 18 października 2013r. Termin rozpoczęcia dzieła strony ustaliły na 19 października 2013r., a termin ukończenia dzieła na dzień 15 listopada 2013r. Za wykonanie dzieła wykonawca osiągnął przychód w dniu 15.11.2013 w kwocie brutto 800zł; nr (...) w zakresie - demontażu kół ze skasowanych pojazdów 200 sztuk, umowę zawarto w dniu 20 marca 2014r. Termin rozpoczęcia dzieła strony ustaliły na 24 marca 2014r., a termin ukończenia dzieła na dzień 28 marca 2014r. Za wykonanie dzieła wykonawca osiągnął przychód w dniu 28 marca 2014 r. w kwocie brutto 800zł: umowę nr (...) w zakresie - demontażu trzech skasowanych pojazdów, zawarto w dniu 1 grudnia 2014r. Termin rozpoczęcia dzieła strony ustaliły na 1 grudnia 2014r., a termin ukończenia dzieła na dzień 12 grudnia 2014r. Za wykonanie dzieła wykonawca osiągnął przychód w dniu 12 grudnia 2014 w kwocie brutto 600zł: umowę nr (...) w zakresie - demontażu trzech skasowanych pojazdów, umowę zawarto w dniu 13 lipca 2015r. Termin rozpoczęcia dzieła strony ustaliły na 13 lipca 2015r., a termin ukończenia dzieła na dzień 24 lipca 2015r. Za wykonanie dzieła wykonawca osiągnął przychód w dniu 24 lipca 2015 w kwocie brutto 700 zł.

W. F. zajmował się demontażem suwnicy na Hucie (...) tj. wykręcił silnik, przewody, rolki, wózki jezdne i inne elementy, które przeszkadzały w załadunku. Przy tych pracach używał własnych narzędzi. Jego zadaniem było, aby uzyskane w ten sposób części wymontować tak, żeby nadawały się one do dalszego użytku i ułożyć je w podstawionych kontenerach. Powyższą pracę W. F. wykonywał samodzielnie. Kolejno W. F. wykonywał pracę związane z demontażem pojazdów. Otrzymywał od J. B. informacje jakie to mają być konkretnie pojazdy do rozbiórki a zadaniem W. F. było przy demontażu pojazdów oddzielenie części plastikowych, gumowych, nieżelaznych do osobnych kontenerów. Natomiast elementy stalowe nadające się do pocięcia miały pozostać. W. F. odciągnął również blachę aluminiową z pokrycia cystern oraz otulinę izolacyjną i końcowo umieścił je w odpowiednim kontenerze. Wszystkie prace, które wykonał W. F. były zaakceptowane przez J. B..

J. W. (1) posiada uprawnienia do obsługi koparek i ładowarek. J. B. z uwagi na awarie swoich maszyn załadunkowych, w ramach umowy o dzieło uzgodnił z J. W. (2) ww. w określonym terminie załadunek 60 ton złomu w specjalne kontenery. J. W. (1) powyższą pracę wykonał własnym sprzętem. Kolejno J. W. (1) wykonał pracę dotyczącą demontażu samochodów.

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów zawartych w aktach organu rentowego oraz na podstawie zeznań odwołującego przesłuchanego w charakterze strony oraz ubezpieczonych J. W. (1) oraz W. F.. Sąd pozytywie ocenił dowody z dokumentów, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości, zaś ich treść i forma nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego. Dokumenty urzędowe stanowiły zatem dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 k.p.c.), zaś dokumenty prywatne dowód tego, że osoba która je podpisała złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (art. 245 k.p.c.). Zeznania odwołującego jak i ubezpieczonych były logiczne i szczere dlatego Sąd ocenił je jako wiarygodne.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do rozstrzygnięcia czy zobowiązanie łączące wnioskodawcę z W. F. i J. W. (1) należy ocenić i zakwalifikować jako umowę o świadczenie usług czy też umowę o dzieło.

Zgodnie z przepisem art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r.

o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 963) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym podlegają osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej „zleceniobiorcami”, oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust. 4.

Zgodnie natomiast z art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Stosownie zaś do treści art. 13 pkt 2 ww. ustawy, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają osoby wykonujące pracę nakładczą oraz zleceniobiorcy - od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy. Jednocześnie, skoro przepis art. 6 ustawy, wymieniając osoby fizyczne, które obowiązkowo podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, nie obejmuje tą kategorią osób wykonujących pracę na podstawie umów o dzieło, niewątpliwym jest, że osoby te nie podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu.

Przepis art. 18 ust. 1 i 3 ustawy stanowi, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe zleceniobiorców stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych. Jeżeli w umowie zlecenia albo

w innej umowie o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, odpłatność za jej wykonanie określono kwotowo, w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej albo prowizyjnie, to stanowi to podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Z dyspozycji art. 20 ust. 1 ww. ustawy wynika, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i ubezpieczenia rentowe. Z kolei zgodnie z art. 81 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1793) do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób. Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne pomniejsza się o kwoty składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, potrąconych przez płatników ze środków ubezpieczonego, zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych.

Przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia (art. 627 KC). Przedmiotem umowy jest zatem zobowiązanie do wykonania określonego dzieła, które może mieć charakter materialny jak i niematerialny, zaś sama umowa jest umową rezultatu. W wypadku wskazanej umowy cywilnoprawnej niezbędne jest, aby starania przyjmującego zamówienie doprowadziły w przyszłości do konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu jako koniecznego do osiągnięcia. Cechą konstytutywną dzieła jest samoistność rezultatu, która wyraża się przez niezależność powstałego rezultatu od dalszego działania twórcy oraz od osoby twórcy. Metodologia wykonania dzieła należy do uznania przyjmującego zamówienie, dzieło powinno jednakże posiadać cechy określone w umowie lub wynikające z charakteru danego dzieła.

Jednocześnie, w wypadku umowy o dzieło bez znaczenia pozostaje rodzaj

i intensywność świadczonej w tym celu pracy i staranności, przy czym wykonanie dzieła zwykle wymaga określonych kwalifikacji, umiejętności i środków.

Umowa o świadczenie usług jest zaś umową starannego działania, zatem jej celem jest wykonywanie określonych czynności, które mogą, ale nie muszą, zmierzać do osiągnięcia rezultatu. Podobnie wskazał Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 22 stycznia 2013 r. (III AUa 888/12, LEX nr 1271905). Powstałe w praktyce obrotu umowy mogą łączyć w sobie wskazane elementy charakterystyczne dla umowy zlecenia i umowy o dzieło. Trzeba jednak pamiętać, że

przy umowie o dzieło zakres zależności między stronami jest ograniczony. Przyjmujący zamówienie korzysta z daleko posuniętej swobody i samodzielności w wykonywaniu przyjętego zobowiązania. W umowie o dzieło istotny jest termin wykonania zamówionego dzieła, jak również termin rozpoczęcia prac nad nim. Wskazuje na to art. 635 k.c. w zw. z art. 491 § 1 k.c., gdyż dający zlecenie wykonania dzieła zainteresowany jest rezultatem w określonym czasie. Stąd więzi łączące strony ulegają rozluźnieniu w porównaniu z umową zlecenia, gdzie to zlecający ponosi ryzyko ekonomiczne efektywności procesu pracy.

Istotne uwagi przekazał także Sąd Najwyższy w rozważaniach przeprowadzonych w sprawie II UK 257/13 (wyrok z dnia 29 stycznia 2014 r.). Podkreślił, że przedmiot umowy o dzieło może być określony w różny sposób i różny może być stopień dokładności tego określenia, pod warunkiem, że nie budzi wątpliwości, o jakie dzieło chodzi. W doktrynie i orzecznictwie wyrażany jest jednakże pogląd, że nie można uznać za dzieło czegoś, co nie odróżnia się w żaden sposób od innych występujących na danym rynku rezultatów pracy - materialnych bądź niematerialnych, gdyż wówczas zatraciłby się indywidualny charakter dzieła. Dzieło nie musi wprawdzie być czymś nowatorskim i niewystępującym jeszcze na rynku, jednak powinno posiadać charakterystyczne, wynikające z umowy cechy, umożliwiające zbadanie, czy dzieło zostało wykonane prawidłowo i zgodnie z indywidualnymi wymaganiami bądź upodobaniami zamawiającego. Przedmiotem umowy o dzieło jest zatem doprowadzenie do weryfikowalnego i jednorazowego rezultatu, zdefiniowanego przez zamawiającego w momencie zawierania umowy. Dzieło jest wytworem, który w momencie zawierania umowy nie istnieje, jednak jest w niej z góry przewidziany i określony w sposób wskazujący na jego indywidualne cechy. Dlatego też jednym z kryteriów umożliwiających odróżnienie umowy o dzieło od umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług jest możliwość poddania dzieła sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2000 r., IV CKN 152/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 63).

W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że jakkolwiek w polskim prawie obowiązuje zasada swobody zawierania umów, to jednak w postępowaniu przed Sądem dopuszczalne jest badanie rzeczywistego charakteru prawnego łączącej strony umowy. W szczególności Sąd ma obowiązek badać, czy dane postanowienia zawarte w umowie, czy też okoliczności związane z jej wykonywaniem nie wskazują, że strony zawierając danego rodzaju umowę nie wykroczyły poza granice swobody kontraktowej wyznaczonej zgodnie z art. 353¹ k.c. m.in. przez kryteria właściwości - natury stosunku prawnego wynikającego z zawartej umowy.

Charakter umowy ustala się na podstawie treści oświadczeń woli stron, dokonując ich wykładni zgodnie z art. 65 k.c.. Według tego przepisu oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których zostało złożone, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje (§ 1), a w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, niżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu (§ 2). Wobec powyższego, tekst dokumentu stanowi główną, choć nie wyłączną podstawę wykładni ujętych w nim oświadczeń woli. Ważnym kryterium są bowiem okoliczności w jakich zostały one złożone.

W ocenie Sądu zostało wykazane, iż zawarte umowy spełniły przesłanki warunkujące uznanie je za umowę o dzieło. Czynności wykonywane przez J. W. (1) i W. F. miały charakter czynności przynoszących konkretny materialny rezultat, podlegający ocenie

i ewentualnej odpowiedzialności za wady (art. 637 KC - uprawnienia z tytułu rękojmi). Rezultat ten był z góry określony, a były nimi odnośnie W. F. – złom stalowy oraz oddzielnego od niego inne materiały. Przy czym co istotne W. F. używał własnych narzędzi, a J. W. (1) wykonywał załadunek przy użyciu specjalistycznego sprzętu ciężkiego należącego do niego. W przedmiotowej sprawie umowy zawarte między ww. osobami, a płatnikiem wyraźnie wskazywały, czego ma dotyczyć praca i każdorazowo określały parametry tonażu czy ilości. Określenie przedmiotu umowy również nie budzi wątpliwości

co do tego, o jakie dzieło chodziło i jakiego efektu płatnik oczekiwał powierzając im dane prace. Również przyszły rezultat był z góry przewidziany i określony. Cechą konstytutywną dzieła jest samoistność rezultatu, która wyraża się przez niezależność powstałego rezultatu od dalszego działania twórcy oraz od osoby twórcy. Z chwilą ukończenia dzieła staje się ono niezależną od twórcy, autonomiczną wartością w obrocie, a ponadto, dzieło powinno

być oznaczone jako wykonane na zamówienie, a zatem odpowiadające osobistym potrzebom, upodobaniom czy wymaganiom zamawiającego, „dzieła”, które były przedmiotem spornych w niniejszej sprawie umów odpowiadały tym kryteriom i bez znaczenia pozostaje okoliczność, że przedmiot łączącej strony umowy miał powstać w drodze czy to demontażu czy segregacji elementów. Ustawodawca nie wymaga bowiem, aby każde dzieło było tworem jedynym i niepowtarzalnym, chronionym prawem autorskim i wymagającym od jego autora posiadania specjalnych umiejętności. Zdaniem Sądu Okręgowego wykonanie oznaczonego dzieła jest zwykle określonym procesem pracy (lub niekiedy – twórczości), o możliwym do wskazania momencie początkowym i końcowym, którego celem jest doprowadzenie do efektu (rezultatu) przyjętego przez strony w momencie zawierania umowy. Dzieło jest przy tym w każdym wypadku wytworem przyszłym, który w momencie zawarcia umowy nie istnieje, natomiast ma powstać w przyszłości ściśle określonej. Jedynie wyjątkowo zaś wymaga się, by dzieło wykonywane było przez osobę obdarzoną jakimiś szczególnymi, osobistymi przymiotami. Rezultatem ww. umów były odnośnie W. F. demontaż kół – 500 sztuk, następnie 200, oczyszczenie z siarki i wełny 4 sztuk cystern kolejowych, demontaż pojazdów i segregacja części, a w przypadku J. W. (1) załadunek 60 ton złomu, demontaż 3 skasowanych pojazdów. Rezultat ten w momencie zawierania umów nie istniał. Wskazane zostały ramy czasowe wykonania dzieła. Bez wątplenia istniała także możliwość poddania wykonywanych przez ww. prac sprawdzeniu i weryfikacji ilościowej.

Dodatkowo należy podnieść, że wola i intencje przyświecające płatnikowi i ubezpieczonemu powinny być decydujące dla rozstrzygnięcia. Obie strony bowiem z góry umówiły się na wykonanie określonej pracy, ustalając potrzebny na to czas oraz należne wynagrodzenie. Ponadto, w ocenie Sądu Okręgowego, żaden przepis prawa nie daje organowi rentowemu prawa do samodzielnego ustalania rodzaju umowy, jaka jego zdaniem byłaby w danych okolicznościach „najwłaściwsza”. Może czynić to jedynie, gdy dana umowa nie wykazuje cech jakie powinna posiadać w świetle dotyczących odnoszących się do niej zasad, ujętych w przepisach prawa, lub też posiada je w stopniu niewielkim, a przeważają cechy charakterystyczne dla umowy innego rodzaju. W niniejszej sprawie, zdaniem Sądu Okręgowego taka sytuacja nie zaistniała.

Zwrócić też uwagę należy, że J. B. zatrudnia pracowników, którzy również zajmują się demontażem, ale wykonują oni swoje czynności w określonych godzinach i pod kierownictwem, w związku z czym są zatrudnieni na podstawie umów o pracę. W związku z koniecznością dotrzymania terminów przewidzianych w umowie z Hutą (...) etatowi pracownicy wykonują prace pozwalające uzyskać duże ilości złomu.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, że umowy zawarte przez Firmę (...) J. B. z J. W. (1) i W. F. były w rzeczywistości umowami o dzieło opisanymi w art. 627 k.c. i nie stosuje się do nich przepisów określonych w treści art. 750 k.c. Tym samym J. W. (1) i W. F. nie podlegali z tytułu tych umów obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, zaś płatnik składek Firma (...) J. B. nie był zobowiązany do odprowadzania składek na Fundusz Pracy z tytułu zawarcia poszczególnych umów.

Tym samym, Sąd działając na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone decyzje i orzekł jak w punkcie I-szym wyroku.

W punkcie II-gim Sąd mając na względzie treść przepisu art. 98 § 1 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804 z późn. zm.) zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na rzecz wnioskodawcy kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (po 180 zł w każdej z połączonych spraw).